

Anthroposofia jako vůdce na moderní cestě zasvěcení

Sergej O. Prokofjev

V tomto procesu vývoje bytosti Anthroposofie se ukazuje přechod od vývoje duševního k vývoji duchovních článků také pro ni jako něco zcela nového. Můžeme říci, že ukončuje v určitém smyslu velký cyklus vlastního vývoje, v jehož středu stálo zrození jejího Já, což nastalo v době, kdy se uskutečnilo mystérium Golgoty na Zemi. Od tohoto centrálního okamžiku stojí proti sobě jakoby zrcadlově minulost a budoucnost, neboť následující vývoj duše citivé je spojen s předcházejícím vývojem pocitového těla, podobně je vývoj duše rozumové neboli uvažující spojen s éterickým tělem a duše vědomé s fyzickým tělem. Dnes se Anthroposofia znovu vrací, i když na zcela jiném stupni, duchovně k pramenům svého vlastního pozemského bytí, ke svému pozemskému zrození, aby nyní začala něco nového, aby začala vývoj, který z jejího hlediska znamená ve vztahu k dnešnímu zemskému eónu něco budoucího, když svými duchovními články, duchovním Já, životním duchem a duchovním člověkem, předjímá budoucí eóny Jupiteru, Venuše a Vulkánu neboli, což je totéž, stupně, na kterých se dnes nacházejí andělé, archandělé a archai. To otevírá bytosti Anthroposofie počínajíc naší dobou možnost působit v lidstvu úplně novým způsobem. Neboť může, když vychází z principu duchovního

Já, působit v lidstvu nejen individuálně, ale také jako nová skupinová duše, když se duševně vtělí do těch lidí, kteří se chtějí stát jejími žáky a služebníky v nových mystériích.

Jak jsme už ukázali na konci první části, je právě to nejbližším a nejdůležitějším cílem Anthroposofie. Chtěla by být pro tu část lidstva, která je shromážděna ve Všeobecné anthroposofické společnosti, tak jak ji založil Rudolf Steiner na Vánočním sjezdu na přelomu let 1923/1924, novou skupinovou duší, když tím

představuje jakýsi vzor budoucího vývoje, a současně tak vytváří začátek všeobecného lidského procesu, který Rudolf Steiner charakterizoval následovně: „Ale tím, že se lidé společně nacházejí v dobrovolných souvislostech, shromažďují se kolem jakýchsi center. Pocity, které tak k tomuto centru společně proudí, dávají nyní opět bytostem podnět, aby působily jako jakýsi druh skupinové duše, ale ve zcela jiném smyslu než staré skupinové duše. Všechny dřívější skupinové duše byly bytosti, které činily člověka nesvobodným. Tyto nové bytosti jsou ale slučitelné s úplnou svobodou a zachováním individuality lidí.“ A první mezi nimi by chtěla dnes být bytost Anthroposofia. Ale uskutečnění tohoto cíle nezávisí jen na ní, ale také na lidech.

Anthroposofové na celém světě, když se spojují ve Všeobecné anthroposofické společnosti z lásky k Anthroposofii a z přání sloužit jí jako reálné živoucí bytosti, tak mají společně tvořit na Zemi něco jako obsáhlou duševní misku, do které pak může tato nadmyslová bytost, jež je nejmladším článkem Nebeské Sofie, sestoupit. A to neznamená nic jiného než počátek vtělení samotné Nebeské Sofie na Zemi.

Jen když vycházíme z této opravdu grandiózní perspektivy, můžeme pochopit vnitřní smysl činu, který Rudolf Steiner uskutečnil na Vánočním sjezdu, činu, který představoval vrchol a kulminaci jednadvacetiletého vývoje anthroposofického hnutí (1902 - 1923). Neboť to znamená zrození jejího Já ve schránkách Všeobecné anthroposofické společnosti na Zemi. A tím byl vytvořen základ, nebo lze také říci možnost pro to, aby mohla od té doby Anthroposofia působit jako nová skupinová duše v jejím středu.

Tak se mohlo na Vánočním sjezdu, nyní v pozemském světě, stát něco podobného, co prožila bytost Anthroposofia nadmyslově na rozhraní věků jako „zrození“ vlastního Já. A proto řekl Rudolf Steiner už prvního dne jednání Vánočního sjezdu: „A chceme oživit ve svých srdcích tuto prapůvodní svátou noc, jež se uskutečnila před dvěma tisíciletími, ve své mysli, ve své vůli ...“

A současně se Vánoční sjezd ukazuje jako živoucí důkaz toho, že bytost Anthroposofia definitivně prodělala přechod od duše vědomé k duchovnímu Já, čímž se jí umožňuje stát se skupinovou duší právě založené Všeobecné anthroposofické společnosti. Ale na jednadvacet let, která této události předcházela, můžeme pohlížet jako na proces tohoto přechodu nebo přesněji řečeno jako na epochu, během které se tento přechod začal projevovat zevně, na rozdíl od dosavadní doby, kdy se odehrával ve skrytosti, takřka na pozadí. Byl to ale tento nadsmyslový zdroj, z něhož Rudolf Steiner získával impulsy pro svá raná, tak zvaná „předanthroposofická“ díla.

Jestliže ale chceme najít začátek nebo východisko procesu přechodu Anthroposofie od duše vědomé k duchovnímu Já, musíme se obrátit k nadsmyslovým událostem.

V této části naší knihy jsme již popsali účast bytosti Anthroposofie na sestupu kosmické inteligence, kterou dříve spravoval Michael ve sluneční sféře, na Zemi. Od té doby byl Michael, jenž zůstal na Slunci, zbaven jakékoli možnosti působit na další pozemské osudy. To mělo za následek, že nastala v lidstvu zcela zvláštní situace, kterou si nenechali ujít ahrimanští duchové a využili jí. Neboť od té doby, kdy byla na Zemi kosmická inteligence a se začátkem epochy duše vědomé byla zcela dána do moci lidí, se ukázalo, že je jakoby úplně odříznutá od svého kosmického původu. A tak nyní vyvstala jak před Michaelem, tak i před ahrimanskými duchy otázka: Jak lidstvo použije ve své svobodě tuto inteligenci, učiní tak ve smyslu Michaelově, to znamená použije ji k vědomému poznání nadsmyslového světa a Kristova impulsu, nebo ve smyslu Ahrimanově, to znamená jen k poznání fyzicko-smyslového, materiálního světa?

Tím se stalo lidstvo v epoše duše vědomé bitevním polem michaelových a ahrimanských mocností o držení kosmické inteligence, která se stala pozemskou. Situace Michaelova a Ahrimanova ale byla v tomto boji od počátku zcela odlišná. Neboť Michael musel čekat na nejbližší možnost, kdy se mohl znovu bezprostředně podílet na pozemských událostech a tato možnost se mu měla otevřít teprve s počátkem jeho současné epochy vlády v lidstvu jako Ducha času. Tato epocha začala v roce 1879 a bude trvat tři až čtyři staletí. Ale také dnes Michael čeká s ohledem na lidskou svobodu z určitého pohledu dále, až bude chtít lidstvo samo použít inteligenci v jeho smyslu. Naproti tomu Ahriman nikdy nepočítal s lidskou svobodou, nenávidí ji právě ze všeho nejvíc. Proto se pokusil využít zcela zvlášť aktivně dobu od počátku epochy duše vědomé až k začátku současné epochy Michaelovy vlády (1413 až 1879), aby takřka „během nepřítomnosti“ Michaelovy získal lidskou inteligenci zcela do své moci, a tak řídil celou zemskou evoluci směrem, který je pro něj nutný. Jak dalece v tom učinil pokroky, o tom svědčí moderní civilizace se svým naprosto materialistickým charakterem.

Toto Ahrimanovo úsilí uchopit lidstvu náležející inteligenci a vést s ní celé lidstvo do ahrimanského vývojového proudu, který musí nakonec zničit celou Zemi, se projevuje ve vši zřetelnosti na příkladě absolutně materialistického marxismu 19. století, který vznikl na základě ještě zcela idealistické Hegelovy filosofie. Právě tento příklad ukazuje zcela jasně, že hegelovská filosofie - nejvyšší vyvrcholení pozemské filosofie vůbec - nemůže lidstvo ochránit před propadnutím ahrimanským mocnostem, pokud lidstvo samo nenajde přístup k moderní vědě o duchu neboli anthroposofii, jež vede bezprostředně do duchovního světa. Neboť to, co žije v Hegelových myšlenkách, zůstává, i když se to obrací na ideovou stránku světa, přece jen myšlenkou, která sama o sobě nemá sílu najít cestu ke konkrétnímu nadmyslovému vnímání, k imaginativnímu vědomí.

Aby se ale lidstvu otevřela tato nová perspektiva v nadmyslovém světě, muselo se stát něco mimořádně významného: Michael sám musel sestoupit, aby vedl pozemské lidstvo. Tím se mělo, počínaje touto novou epochou jeho vedení lidstva jako Duchu času, stát možným to, co v předcházejících staletích ještě možné nebylo.

Proces, kdy Michael na sebe postupně přebírá vedení pozemského lidstva, který začal v roce 1841 a skončil roku 1879, charakterizoval Rudolf Steiner jako nadmyslovou cestu napodobení Krista: „Na začátku čtyřicátých let 19. století... se tedy archanděl Michael pomalu chystal k tomu, aby se stal z pouhého archanděla Duchem času, aby tedy dosáhl takového vývoje, že by mohl zasahovat do života lidí nejen ze stanoviska nadzemského, ale bezprostředně ze stanoviska pozemského. Archanděl Michael se měl připravovat k tomu, že sám sestoupí na Zemi, podobně tu žít podle velkého vzoru samotného Krista Ježíše ..., zaujmout zde na Zemi své východisko a dále působit z hlediska Země.“

Samozřejmě je tento „Michaelův sestup k Zemi“ nadmyslový a nikoli fyzický. Ale jak se potom dále říká, měl pro své nové duchovní působení „zaujmout na Zemi své východisko a dále působit z hlediska Země.“ Toto „východisko ale není nějaké prostorové místo, ale konkrétní bytost, která je svou „podstatou“ nadmyslovou bytostí podobnou Michaelovi, a přitom je zvláště úzce spojena s vývojem lidstva, to znamená, že už dlouho musela „působit na Zemi“. A touto bytostí je Anthroposofia.

Zde máme co činit s dvojitým nadmyslovým procesem: za prvé se sestupem Michaela, dnešního Duchu času, do nejbližšího okolí Země a za druhé s počátkem vývoje principu duchovního Já Anthroposofie v její vlastní bytosti, což jí umožnilo stát se od roku 1879 prostředníkem mezi Michaelem a lidstvem. Výsledkem tohoto zprostředkování, lépe řečeno společného působení obou bytostí byl vznik anthroposofického neboli duchovně vědeckého hnutí na Zemi, jehož lidským nositelem a uskutečňovatelem byl Rudolf Steiner jako bezprostřední posel Anthroposofie a největší služebník Nebeské Sofie ve 20. století.

Proto také máme už v jeho raných dílech, v jeho úvodech ke Goethovým přírodovědným spisům a zejména v jeho „Filosofii svobody“, první pozemské vyjádření, jistě nejprve v exoterických pojmech, základního impulsu, který od roku 1879 vycházel od Michaela jako nového Ducha času prostřednictvím Anthroposofie.

V roce 1899 pak nastala s koncem pět tisíc let trvajících temného věku Kali-yugy další mimořádně důležitá událost v duchovním vývoji lidstva. Následkem toho začal Rudolf Steiner 29. září 1900, dne prvního svátku archanděla Michaela v nové, světlé epoše, s výkladem anthroposofické moudrosti v jí přiměřené duchovně vědecké formě, když vycházel z rosikruciánsko-michaelských základů Goethovy „Pohádky o zeleném hadu a krásné lilii“.

Dalšího stupně dosáhlo toto zvěstování anthroposofické moudrosti, jež vyplynula z Michaelových a Anthroposofiiných (kteří společně působí v duchovní oblasti sousedící se Zemí) inspirativních zdrojů, v roce 1902. V této době byl Rudolf Steiner požádán, aby se stal vedoucím německé sekce Theosofické společnosti, což mu přineslo nové možnosti dále šířit anthroposofickou moudrost. Od tohoto okamžiku vstoupilo také nyní anthroposofické hnutí na Zemi do organického vývoje podle sedmiletí, která častokrát popisuje Rudolf Steiner ve svých přednáškách od roku 1923 a která se ukončila Vánočním sjezdem jako jakýmsi „zrozením vyššího Já“ Anthroposofické společnosti, poté co anthroposofické hnutí dosáhlo svých jednadvaceti let.

V čem ale spočívá, pohlédneme-li na to z více vnitřního hlediska, tento pozemský vývoj anthroposofie už od nejranějších děl Rudolfa Steinera? Spočívá především v neustálém boji za michaelskou inteligenci, která sestoupila k Zemi, v boji za její produchovnění, za to, aby dostala onu formu, v níž může být opět přijata po překonání ahrimanských sil, jež do ní pronikly, do Michaelovy sluneční říše. A to znamená, že člověk sám s touto inteligencí jakožto základem individuálního sebevědomí vstoupí vědomě do Michaelovy říše, a tak mohou bohové a lidé začít s novým společným působením.

Rudolf Steiner to jednou vylíčil následujícím způsobem: poté co se Michael pozvedl na stupeň Ducha času a současně se přiblížil lidstvu, podává zároveň v naší době lidstvu své ruce z duchovního světa sousedícího se Zemí s nadějí, že mu lidstvo právě tak s plnou svobodou může podat své vlastní ruce a přinese mu jednou zpět do jeho sféry kosmickou inteligenci, která sestoupila k Zemi. To se ale může stát jen tehdy, když se člověk nejprve s pomocí duchovní vědy naučí myslet tak, že bude vědět, že v celém světě, jenž ho obklopuje, ve všech jeho procesech a bytostech je duch, a potom vědomě vstoupí nav cestu, která vede od myšlenkového uchopení duchovních základů viditelného světa, k jeho imaginativnímu poznání. Tím uskuteční vnitřní vzestup od prostorového prožívání vesmíru v jeho třech dimenzích k jeho uchopení v

duchovních obrazech (imaginacích), které už nyní nepodléhají prostorovým zákonům, ale zákonům času, podle nichž žijí a jednájí bytosti duchovních světů.

Abychom lépe pochopili charakter tohoto procesu, je nutné se na něj podívat ještě z jiné strany. Jak jsme viděli, spočívala kosmická činnost Nebeské Sofie na Slunci v tom, že vytvořila prostor ze substance čistě duchovního času. Tento proces byl podroben následkem mystéria Golgoty úplné proměně. Neboť když Kristus přišel ze Slunce k Zemi, to znamená že sestoupil z všezahrnující říše duchovního času, přinesl její impuls do postupně odumírajícího pozemského prostoru. V mystériu Golgoty, když procházel smrtí v pozemském prostoru a zmrtvýchvstáním pomocí sil duchovního času, položil Kristus základ pro obrácený vývoj, pro překonání (produchovnění) prostoru a sil smrti, které jsou s ním spojeny.

Svým bádáním v kronice Akaša přinesl Rudolf Steiner Kristovy esoterické pokyny pro pokročilejší žáky: „Ano, svým blízkým žákům Kristus řekl:... Já vám ale musím zvěstovat, že jsem přišel ze Slunce, z času, z onoho času, který člověk přijímá jen tehdy, když umírá. Z tohoto času jsem vám přinesl sám sebe. Pokud mě přijímáte“, řekl Kristus, „přijímáte čas a nepropadnete prostoru.““

Tím, že Kristus přišel k Zemi a spojil se mystériem Golgoty s jejím vývojem, se tedy uskutečnil mocný obrat opět od prostoru k času neboli od involuce k evoluci (od hmoty k duchu). A to také znamená nový směr působení všech článků Nebeské Sofie ve vývoji Země.

Ale teprve s počátkem epochy duše vědomé (r. 1413) a zcela zvláště v první křesťanské epoše vlády archanděla Michaela (od r. 1879) se měli také pozemští lidé rostoucí měrou účastnit vědomě této nové evoluce, k níž dal impuls Kristus a Nebeská Sofie ji uskutečňuje. V první části této práce jsme mluvili o tom, jak výsledkem mystéria Golgoty byl do lidského Já ponořen živoucí zárodek nového kosmu, to znamená ty duchovní síly, z nichž se má postupně vyvinout budoucí jupiterské bytí. Tyto duchovní zárodky ale nejprve musejí vědomou vnitřní prací v lidské duši klíčit a zrát, aby se pak spojily se silami Nebeské Sofie, které proudí z kosmu. A prvním krokem na této cestě bude proměna lidského vědomí z prostorového na časové, to znamená z vědomí vázaného na hmotu na vědomí duchovní (imaginativní), přičemž vůdcem k tomuto vědomí bude v naší době bytost Anthroposofia.

Překonat myšlení, které umožňuje pochopit ve svých prostorových kategoriích jen materiální stránku světa, a proto musí nutně propadnout materialismu, duchovním impulsem čistého času, který produchovňuje prostor a otevírá člověku možnost vědomého vstupu do duchovního světa, je dnes Michaelovým požadavkem vůči celému lidstvu a anthroposofie je povolána k tomu, aby tento požadavek splnila. V tomto novém vztahu principů času a prostoru, kde čas produchovňuje prostor, a tak

ho překonává a nepropadá mu, se odráží další vývojový stupeň, kterého dosáhla Nebeská Sofie pod vlivem mystéria Golgoty a který v sobě zahrnuje také obnovení „slunečního zákona“ (působení Nebeské Sofie, které se rozprostírá od duchů moudrosti až k archandělům neboli duchům ohně; V této nové formě se má projevit „sluneční zákon“ také v naší době, když díky vědě o duchu neboli anthroposofii, kterou Rudolf Steiner sám nejednou nazval „darem Michaelovým“ vstupuje dnes do vědomí lidí. A hlavním účastníkem tohoto procesu je živoucí bytost Anthroposofia, která už působí z principu duchovního Já, která působí jako prostředník mezi lidstvem a Michaelem a jejímž nejdůležitějším úkolem je vést pozemské lidstvo novou iniciační vědou, novými mystérii, do své kosmické sféry.

Kromě nutnosti překonat současné myšlení omezené na prostor, v sobě zahrnuje vedení do Michaelovy sféry, které dnes uskutečňuje Anthroposofia, ještě něco dalšího. Rudolf Steiner charakterizoval jednak ve své přednášce 10. ledna 1915, jednak i v knize „Záhady filosofie“ současnou, čtvrtou epochu sedmi staletí působení nadsmyslové bytosti (od okamžiku „zrodu myšlení“ ve starém Řecku) jako dobu, kdy se vši silou vystupuje v pozemském vývoji protiklad Já a světa. Současně není moderní člověk se svým Já, uzavřeným v nitru své duše vědomé, schopen pochopit vztah mezi svou vlastní bytostí a životem kosmu nacházejícího se mimo tuto bytost, a stojícího tedy zevně proti ní. Z toho důvodu je dnes pro člověka tak těžké najít přístup do sféry, která existuje objektivně v duchovním světě sousedícím se Zemí a v níž prodlévá a působí Duch času Michael.

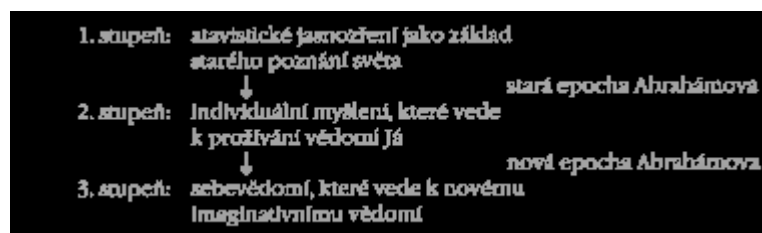
Ale bytost Anthroposofia může dnes člověku pomoci také při řešení tohoto problému. Neboť poté co prošla člověkem (přes jeho duši vědomou a částečně také přes jeho duši rozumovou neboli uvažující, může, protože nyní dosáhla stupně duchovního Já, předstoupit před člověka „zvnějšku“ a ukázat mu objektivně jeho vlastní duchovně-duševní podstatu. Tak může dnešní člověk díky Anthroposofii poznávat sám sebe a svůj pravý vztah k celému hierarchickému kosmu, k Nebeské Sofii a jejímu synu, současnému Duchu času Michaelovi.

A to znamená, že bytost Anthroposofia se nyní stává, poté co prošla člověkem a darovala mu kosmickou inteligenci, jež se předtím nacházela mimo něj, v objektivním duchovním světě jeho vůdcem od intelektuálního (prostorového) myšlení hlavou k imaginativnímu stupni poznání. Jinak řečeno, bytost Anthroposofia by chtěla vést lidstvo v naší době k dosažení oné nové schopnosti, kterou Rudolf Steiner nazval vědomým neboli „intelektuálním jasnozřením“ a která je založena na proměně duše vědomé v imaginativní duši, o čemž se vyjádřil 18. listopadu 1911 následovně: „Neboť naším celkovým duchovním charakterem doby je intelektualita, ale rozdíl je v tom, jak se projevuje v materialisticky myslícím okolním světě a v duchovní vědě.... Pokrok pak spočívá jen v tom, že lidé vyvíjejí zvýšenou intelektualitu nejen pro sebe, ale vynášejí ji i do astrálního světa. Takovým intelektuálním vývojem jasno- zření

může a bude v tomto smyslu pokročilým lidem stále více a zřetelněji v průběhu příštích tří tisíciletí vystupovat vstříc éterický viditelný Kristus.”

A tato duchovně vědecká cesta k „intelektuálnímu jasnozření“, po které chce dnes Anthroposofia vést lidstvo, je současně také moderní cestou k vědomému prožívání éterického Krista v nadsmyslovém (imaginativním) světě sousedícím se Zemí. Navíc ještě je vědomé vnímání Krista v éterickém těle vlastním cílem této cesty do imaginativního světa.

Tak se to, co se událo 2000 let před narozením Krista při vstupu nejmladšího článku Nebeské Sofie do vývoje Země a co vedlo k přechodu od imaginativního, ale v té době ještě instinktivně-atavistického vědomí k vědomí myšlenkovému, to se nyní opakuje od 20. století, ale nyní v obráceném směru, jako přechod od intelektuálního k novému, plně vědomému, imaginativnímu vědomí. Tento proces lze krátce shrnout následovně:

Rudolf Steiner nazval tento proces také návratem k Abrahámově epoše nebo jejím opakováním v naší době, ale s opačným znaménkem: „Význam Abrahámovy doby spočívá v tom, že se ztratilo tak zvané staré jasnozření, že člověk získal vědomí o Bohu, které úzce souvisí s lidskými schopnostmi. ... My naopak jdeme obrácenou cestou v této nové době Abrahámově. ...Jdeme cestou, která nechá lidi opět vstoupit do stavu přirozeného [imaginativního] jasnozření, která vede k získání

přirozeně jasnoživých sil... Abrahámovi bylo vědomí o Bohu včleněno do mozku; jestliže vstupujeme do nového abrahámovského období, vědomí o Bohu je z mozku znovu vyčleňováno a začínáme stále znovu a znovu v následujících 2500 letech prožívat lidi, kteří budou mít to, co poskytují vznešená iniciační mystéria jako velké spirituální nauky o světových tajemstvích.“ „A obráceným způsobem, než tomu bylo v případě Abrahámově, kdy bylo možno najít ducha, Boha jen ve smyslovém světě, budou nyní lidé vyrůstat nad smyslový svět a vrůstat do duchovního světa.“

Na cestě moderního duchovního školení odpovídá tomuto prožívání stupeň imaginativního poznání, který představuje teprve začátek skutečného zasvěcení. Další stupně spočívají v dosažení vědomé inspirace a intuice, jež vedou duchovního žáka k stále hlubšímu chápání Krista. Ale současně je to pro něj cesta k stále dokonalejšímu a obsáhlejšímu spojení s Nebeskou Sofií, která v duchovním světě slouží Kristu, prostřednictvím prožívání vzestupné řady duchovních hierarchií, které k ní patří.

Tato shoda mezi moderní cestou zasvěcení a poznáním Nebeské Sofie se dá vyjádřit následujícím způsobem:

Intelektuální (vědecké)SM	- dnešní člověk
poznání materiálního světa	
<i>Stupně vyššího poznání:</i>	
1. Studium výsledků duchovní vědy (myšlenkové poznání nadmyslového světa)	- Anáropos-Sofia
2. Imaginativní poznání	- andělé
3. Inspirativní poznání	- archandělé
4. Intuitivní poznání	- archai
5. Poznání vztahů: mikrokosmu a makrokosmu	- duchové formy
6. Sjednocení a makrokosmem	- duchové pohyby
7. Společné prožívání předchozích zkušeností jako základní duševní nářada	- duchové moudrosti

► Nebeská Sofie